

פרשת וירא

הכנסת אורחים

פרשתנו מתחילה בתיאור מפורט של הכנסת אורחים שעורך אברהם לשלושה אנשים (המלאכים) המגיעים לביתו. במשנה במדרש ובתלמוד ואף במקורות מאוחרים יותר יש התייחסויות רבות למצוות הכנסת אורחים שבהן מעלים על נס מצווה זו. בעבר הייתה למצווה זו משמעות גדולה הן בגלל משך הזמן שנדרש לאנשים להגיע ממקום למקום, והן בשל חיי הנדודים שחיו אנשים רבים מחוץ לביתם. סוחרים או תלמידים היו נודדים בעבר למחוזות רחוקים ונאלצו לא פעם, עקב המרחק ועלות הנסיעה, להיעדר מבתיהם בשבתות ובחגים. וכך הם היו מתארחים בבתי בני הקהילות שאליהן הגיעו. מצווה הכנסת אורחים קוימה גם על ידי הקהילה שהקימה אכסניות לעוברי אורח, וכן על ידי יחידים שאירחו אנשים בביתם. מצווה זו הייתה אחד מהביטויים המרכזיים של עזרה הדדית בקהילה היהודית. כיום בזכות אמצעי התחבורה המפותחים, מגיעים אנשים לרוב לאירוח קצר של כמה שעות, כאשר לרוב אין זו כלל הגעה מדרך ארוכה ומתישה. ובכל זאת, גם כיום יש משמעות למצוות הכנסת אורחים, לאירוח אנשים לסעודה ולעיתים גם ללינה. כאשר מדובר על אירוח אצל ילדים, הכוונה היא לרוב לביקורים קצרים אחר הצהרים או לעיתים ביקורים בני כמה ימים בחופשות. המאמץ העיקרי הנדרש מהמארח הצעיר בביקורים כאלה הוא הסכמה לרצונותיו של האורח, תוך ויתור לא פעם על רצונותיו, והסכמה לשתף אחר בחפצים השייכים לו - ויתורים אלו מתגלים לעתים כלא פשוטים למארח הצעיר ויש לעודדו ולשבח אותו עליהם.

עברית שפה יפה

במדור מופיע הביטוי "הכצקתה" בהקשר לסיפור הפיכת סדום ועמורה. כדאי לספר את הסיפור בהרחבה ומתוך כך להדגיש כי גם בסיפור זה, כמו בסיפור האירוח של אברהם, בא לידי ביטוי ערך הכנסת אורחים. כאשר מגיעים המלאכים לסדום, לוט מזמין אותם להתארח אצלו, דבר המעורר מאוחר יותר את זעמם של בני העיר נגדו, המבקשים להסגיר את האורחים, אך לוט מגן עליהם למרות הסכנה שבה הוא ומשפחתו עומדים. ייתכן, אולי, כי מעשה זה שאותו לוט מקיים הוא שנותן את החותמת, האישור, שאכן לוט ראוי להצלה.

על המדרש

מדרש זה רחוק ממצאות ימינו שבה מעטים הם ההולכים בדרכים ומגיעים להתארח לימים רבים. אפשר לספר על מנהגי הבדואים הרווחים עד היום, שצמחו בזמן שעוברי דרכים רבים היו עוברים במחוזותיהם. גם הבדואים מציעים לאורח ביום הראשון סעודה דשנה וממעטים בסעודות במהלך הימים הבאים.

חשוב להציג את הארוחה כמסמלת יחס כללי לאורח, בימנו יתכן כי הדבר לא יבוא לידי ביטוי בסוג המזון המוגש אך ביחס לאורח שבתחילה הוא יחס חם ונלהב ובהמשך מצטנן.

שאלות נוספות לדין:

- האם אתם זוכרים סיטואציה שבה אורח נשאר זמן רב מדיי, ולא היה נעים לכם לומר לו משהו בעניין?
- ניתן להתייחס להתנהגות המופיעה במדרש כמעין רמיזה האומרת: "אירחנו אותך בשמחה, אך כבן בית אינך רצוי". האם יש לכם הצעה לשיטה אחרת שבה אפשר להשתמש מבלי להעליב את האורח?

מה בפרשה

- ביקור שלושת האנשים אצל אברהם – והבשורה על בן.
- הפיכת סדום ועמורה – ה' מודיע לאברהם על כוונתו לכלות את הערים. אברהם מבקש לרחם על המקום אם ימצאו שם צדיקים אולם מהתנהגות אנשי סדום כלפיהם מגלים המלאכים שלוט הוא הצדיק היחידי ולכן מצווים עליו לצאת והופכים את הערים. אשת לוט שלא נשמעה לאזהרת המלאכים הופכת לנציב מלח.
- לוט ובנותיו במערה – לוט ובנותיו מסתתרים במערה והבנות שוכבות עם אביהן, ומהן נולדים מואב ועמון.
- "וגם אמנה אחותי בת אבי" – מקרה שארע לאברהם ושרה בהיותם בגרר.
- לידת יצחק – שרה יולדת לעת זקנותה וההבטחה מתקיימת.
- גירוש הגר וישמעאל – על פי דרישת שרה.
- עקידת יצחק – אברהם מצווה לקחת את יצחק להר המוריה ולעקוד אותו, בסופו של דבר נעקד האיל במקומו.